

مردمان ایرانی زبان بتدریج وارد این سرزمین شدند قوم ماد بخشی از مردمانی بود که در مهاجرت آریاییها به فلات ایران شرکت داشتند این قوم در روزگار خود به آریاییان مشهور بودند این قبیله های مادی هم استقرار در قلمروی غرب ایران آغاز کردند در سده های نهم و هشتم پیش از میلاد قدرت مادیها تا حد زیادی افزایش یافت و نقش آنها برجسته شد و سرانجام در دوره هفتم قبل از میلاد سرنا سر غرب ایران و پهنای از مناطق نزدیک آن به مادیها تحلق یافت. بنابراین سرزمینهای ماد در طول چند سال به تدریج و رفته رفته تغییر کرد. با این حال گستره جغرافیایی دقیق ماد ناشناخته باقی مانده است.

پادشاهی ماد حکومتی بود که طی سده های میانی هزاره یکم پیش از میلاد از حدود 687 پیش از میلاد تا حدود 549 پیش از میلاد یعنی 137 سال بر نواحی غربی و مرکزی فلات ایران حکمرانی میکرد. هر چند که پادشاهی شاهان ماد و مدت پادشاهی آنها و ترتیب شان مورد مناقشه است. از میان شاهان ماد تنها به هووشتره و ایشتویگو در متون میخی اشاره شده است. با این وجود پژوهشگران برای یافتن نام دیاگو و پسرش فرورتیش در دیگر منابع مرتبط تلاش کرده اند از این روی «وشین» قبیله ماد مانند دیاگو نام داشت که چندین بار در متون آشوری نو و نیز سالنامه ها از دوره سارگون دوم نامش ذکر شده است و با دیاگو که هر دو نام ذکر کرده است، یکی دانسته می شود. منابع یونانی، یونان تاریخ هر دو نام درباره پادشاهی ماد گزارش های داده اند اما این گزارش

ها غالباً ارتکاب و آمیختن به افسانه اند. اطلاعاتی
پراکنده از مورخان چون همکاته وجود دارد که
همین اطلاعاتی را مورخین بعدی نیز در آثار
و افکارشان بازتاب داده اند. اما این امر لازم
به ذکر می‌دائم که نخستین کسی که در مورد ملاحها
آزایی کرد هر دوت بود. از جمله منابع مستند
روگن یونانی موجود که درباره ملاحها سخن
گفته اند، مهم ترین آنها هر دوت و کتسیاس
هستند که نوشته‌های هر دوت تا حدودی قابل
اعتماد است و پژوهش‌های جدید پامیان
سیاسی نیز درباره‌ی او از موارد گفته‌های
او را تأیید میکنند. زمان فرماشروی شاهان ماد
و مدت پادشاهی آنها و هم ترتیب شان مورد
مناقشه است. درباره گاهنگاری سیاسی
شاهان ماد نظرات مختلف ابراز شده است که
مهم ترین آنها مندرجه ذیل اند:

پادشاهان بزرگ ماد

به گفته هر دوت پادشاهی ماد دارای چهار شاه
بود که به یک خانواده تعلق داشتند و به مدت
۱۵۰ سال فرماشروی کردند. به قضاوت هر دوت
شاهان ماد به ترتیب سالهای مندرجه ذیل
حکمرانی کردند

۱. دیاکو   ۲. فرورتیش   ۳. هووختیره

۴. ارتشتو و یگو

پرو و شگرن و مورخان دیگر درباره اسم‌های
شاهان ماد و مدت حکومت ایشان
اختلافی برای داشتند